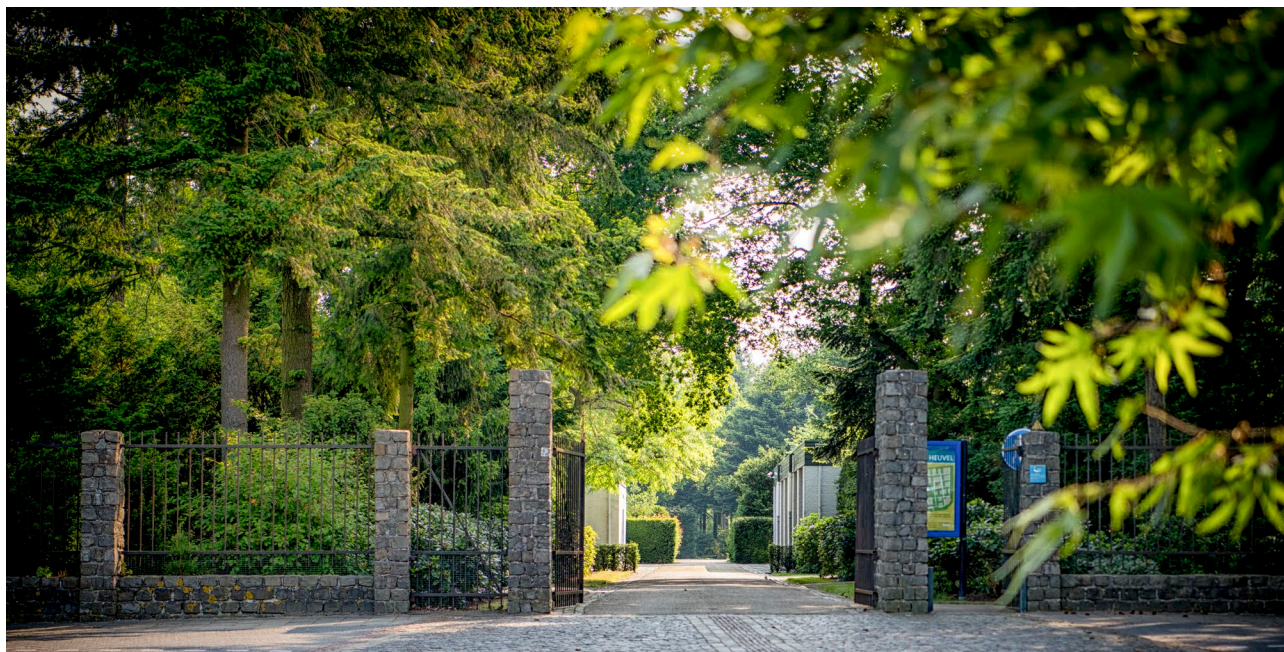

Beheerplan gemeentelijke begraafplaatsen 2024 - 2027

Colofon

Project: Beheerplan gemeentelijke begraafplaatsen
Datum: juni 2023

Opdrachtgever: Gemeente Oss
Contactpersoon: Luc Visschers, afdeling IBOR

Auteur: Nina van Schagen

Samenvatting

Dit beheerplan is een uitwerking van het Begraafplaatsenbeleid 2023. Het gaat over de twee gemeentelijke begraafplaatsen van de gemeente Oss, Hoogen Heuvel en Megen. Voor de begraafplaatsen gelden een aantal kaders: Wet op de lijkbezorging, Besluit op de lijkbezorging, Wet Natuurbescherming, Activiteitenbesluit, Bestemmingsplan en twee verordeningen.

Huidige situatie

De begraafplaatsen dienen ervoor om ruimte beschikbaar te stellen aan nabestaanden waar zij hun overledene kunnen laten begraven in een grondgraf of grafkelder, een asbus of urn kunnen laten plaatsen in een grondgraf, grafkelder, urnengraf of urnennis of de asresten kunnen verstrooien. Daarnaast bieden de begraafplaatsen een parkachtige omgeving, waarin de nabestaanden in alle rust bij hun overledene kunnen zijn en waarbij de grafvelden van elkaar gescheiden zijn door groen.

Capaciteit

Voor de komende planperiode is er op beide begraafplaatsen nog voldoende capaciteit om te begraven, het plaatsen van urnen of het strooien van as. Echter om aan de huidige wensen en ontwikkelingen te kunnen voldoen zullen er maatregelen genomen moeten worden.

Cultuurhistorische erfgoed

De gemeentelijke begraafplaatsen zijn van toegevoegde waarde voor het karakter van de steden en dorpen. Op de begraafplaatsen zelf komen bijzondere cultuurhistorische waarden voor in de vorm van grafmonumenten, archeologische resten en inrichting.

Beheer

Het beheer van de gemeentelijk begraafplaatsen is een zelfstandige opgave binnen IBOR en heeft geen relatie met het beheer en onderhoud van de Openbare Ruimte. Het beheer bestaat onder ander uit het delven van graven, het plaatsen van urnen en het verstrooien van as (op begraafplaats Hoogen Heuvel) en het onderhouden van voorzieningen.

Visie

De hoofddoelstelling van de gemeentelijke begraafplaatsen is "Het bieden van voldoende capaciteit en mogelijkheden voor begravingen en asbestemmingen (urnen plaatsen, asverstrooiing) voor iedereen, ongeacht levensovertuiging, culturele achtergrond, gender, leeftijd of inkomen".

Nevendoelstellingen zijn:

- Het bieden van een goede dienstverlening en passende faciliteiten voor nabestaanden en bezoekers.
- Het bieden van een aantrekkelijke plek voor nabestaanden en overige bezoekers aan de begraafplaats.
- Het waarderen en zichtbaar maken van de cultuurhistorische, maatschappelijke en natuurwaarden op de begraafplaats.
- Het bijdragen aan de opgaven op het gebied van klimaatadaptatie en het inspelen op de gevolgen van klimaatverandering
- Het zorgen voor een kostendekkende exploitatie.

Maatregelen

Voor de komende jaren zijn maatregelen nodig om de ambities en de wettelijke taken te kunnen waarmaken. Maatregelen zijn: het noordelijke deel van de begraafplaats Hoogen Heuvel anders in te richten, de haag in Megen te vervangen door een hekwerk, het restaureren van de muur op de begraafplaats in Megen, de begraafplaatsen klimaat bestendiger en biodiverser maken.

Financiën

De te verwachten lasten zijn hoger dan de te verwachten baten, waardoor jaarlijks gemiddeld € 65.000 nodig is. Dit komt neer op een kostendekking van 46%.

Aanbevelingen

Geadviseerd wordt om:

- In te stemmen met de continuering van het dagelijks onderhoud op het huidige kwaliteitsniveau(goed), wel rekening houdend met klimaat en biodiversiteit;
- In te stemmen met de uitvoering van de volgende eenmalige maatregelen:
 - Herinrichten bosgedeelte Hoogen Heuvel;
 - Vervangen van de haag op begraafplaats Megen door een hek;
 - Renoveren van de muur op de begraafplaats in Megen;
- In te stemmen met de 3-0 aanvraag;
- In te stemmen met de nieuwe tarieven;
- In te stemmen met het uitzoeken naar mogelijkheden aula;
- In te stemmen met het uitzoeken verduurzamen gebouwen;
- Aldus in te stemmen met Beheerplan gemeentelijke begraafplaatsen 2024-2027.

Inhoud

Samenvatting	2
1. Inleiding	6
2. Kaders	7
2.1. Wet op de lijkbezorging	7
2.2. Besluit op de lijkbezorging	7
2.3. Wet natuurbescherming	7
2.4. Activiteitenbesluit	8
2.5. Bestemmingsplannen	8
2.6. Gemeentelijke regelgeving	9
3. Huidige situatie	10
3.1. Capaciteit	10
3.2. Dienstverlening	11
3.3 Administratie	11
3.4 Cultuurhistorisch erfgoed	12
3.5. Beheer	13
4. Visie	15
4.1. Capaciteit	15
4.2. Dienstverlening	16
4.3.Cultuurhistorisch erfgoed	16
4.4. Klimaat & biodiversiteit	16
4.5. Beheer	16
4.6. Gebouwen	16
5. Maatregelen en kosten	17
5.1. Capaciteit	17
5.2. Dienstverlening	18
5.3. Cultuurhistorisch erfgoed	18
5.4. Klimaat & biodiversiteit	18
5.5. Beheer	19
5.6. Gebouwen / Muren	19
6. Financiering	20
6.1. Tarieventool	20
6.2. Begroting	21
6.3. Besparingen	22
6.4. Inkomsten verhogen	23

7. Conclusies& aanbevelingen	25
7.1. Capaciteit	25
7.2. Cultuurhistorisch erfgoed	25
7.3. Beheer	25
7.4. Financiën	25
7.5. Aanbevelingen	26

Bijlagen:

Bijlage 1: Gegevens Hoogen Heuvel en Megen	27
Bijlage 2: Vergelijking tarieven omliggende gemeenten	28
Bijlage 3: Nieuwe tarieven	29

1. Inleiding

Het Begraafplaatsenbeleid 2023 beschrijft hoe de gemeente Oss de toekomst van de gemeentelijke begraafplaatsen ziet. Hierin wordt onder ander een visie beschreven en een prognose gedaan. Dit beheerplan is een uitwerking van het begraafplaatsenbeleid.

Sinds 1 januari 2016 is de afdeling Inrichting & Beheer Openbare Ruimte (IBOR) de beheerder van de gemeentelijke begraafplaatsen. Zij stelt het beheerplan op en voert het begraven van overledenen uit op de gemeentelijke begraafplaats Hoogen Heuvel in Oss en de gemeentelijke begraafplaats in Megen. Het dagelijks groenonderhoud op begraafplaats Hoogen Heuvel wordt uitgevoerd door medewerkers van de afdeling IBOR. De begraafplaats in Megen wordt door derden onderhouden. Afdeling Vastgoed is verantwoordelijk voor het gebouwenbeheer op de begraafplaatsen, inclusief de (urnen)muren en de poorten.

Naast het Begraafplaatsenbeleid 2023 is de Kwaliteitsnota openbare ruimte bepalend voor het groenbeheer en de daarmee samenhangende ruimtelijke kwaliteit.

Het beheerplan gemeentelijke begraafplaatsen wordt iedere vier jaar geactualiseerd en indien nodig tussentijds (financieel) bijgesteld. Besluitvorming hierover is een bevoegdheid van burgemeester en wethouders.

Dit beheerplan geeft een beeld van de huidige situatie en benodigde acties voor het beheer van de gemeentelijke begraafplaatsen. In hoofdstuk 2 zijn de kaders benoemd en in hoofdstuk 3 is de huidige situatie toegelicht. Hoofdstuk 4 geeft de gemeentelijke ambities weer, zoals deze in het beleidsplan zijn benoemd. In hoofdstuk 5 wordt verder ingegaan op de maatregelen met de bijbehorende kosten die daarvoor moeten worden uitgevoerd. In hoofdstuk 6 wordt aangegeven welke financiële middelen nodig zijn bij het begraafplaatsenbeheer. Tot slot beschrijft hoofdstuk 7 de conclusies en aanbevelingen.

2. Kaders

In dit hoofdstuk wordt een korte toelichting gegeven op de Wet op lijkbezorging en de onderdelen die van toepassing zijn betreffende het beheer en onderhoud. De Wet natuurbescherming en het Activiteitenbesluit kunnen ook van toepassing zijn op de begraafplaatsen. Daarnaast stelt de gemeente ook kaders voor de begraafplaats aan de hand van het bestemmingsplan en twee verordeningen.

2.1. Wet op de lijkbezorging

De Wet op de lijkbezorging regelt onder meer de zorg die de overheid heeft rond begraven en cremeren. Zo bepaalt de wet dat:

- Er alleen begraven of gecremeerd mag worden met schriftelijk verlof van de ambtenaar van de burgerlijke stand. (art.11)
- Begroaving of crematie niet eerder mag gebeuren dan 36 uren na het overlijden en uiterlijk op de zesde werkdag na het overlijden. (art. 16)
- De minimum duur voor grafrust is 10 jaar. (art. 28 lid 7)
- Gemeenten een gemeentelijke begraafplaats moeten hebben, al dan niet in samenwerking met buurgemeenten. (art. 33)
- Ten minste zes maanden en ten hoogste twaalf maanden voor het verstrijken van de termijn van uitgifte van een algemeen graf doet de houder van de begraafplaats daarvan schriftelijk mededeling aan de belanghebbende van het graf wiens adres bij hem bekend is. (art. 27a)
- De houder van de begraafplaats de plicht heeft de graven te registreren. (art. 27)
- De rechthebbende verplicht is het graf te verzorgen. (art. 28)
- De houder van de begraafplaats kan besluiten graven te ruimen waarvan hij de rechten heeft en waarvan de wettelijke voorgeschreven grafrust is verstreken. (art. 31 en 32)
- Tenminste elke dag welke geen zondag of algemeen erkende feestdag is, wordt gelegenheid tot begraven gegeven gedurende een redelijke tijd, bij gemeentelijke verordening te bepalen. (art. 35)

2.2. Besluit op de lijkbezorging

Het Besluit op de lijkbezorging is een nadere uitwerking van de Wet op de lijkbezorging. Het regelt een aantal meer praktische zaken o.a. de eisen waaraan het omhulsel van het lijk moet voldoen om te kunnen worden begraven (art. 3). Dat mag een kist zijn of een ander, biologisch verteerbaar omhulsel. Voor de inrichting van begraafplaatsen zijn de eisen aan de inrichting van de graven belangrijk:

- de afstand van de graven onderling is ten minste 30 cm. (art. 5, lid 1)
- de grondbedekking tussen de kisten onderling is ten minste 30 cm en de dikte van de afdekkende laag is tenminste 65 cm. (art. 5, lid 2 & 3)
- het aantal lijken dat in een graf mag worden begraven is ten hoogste drie. (art. 5, lid 3)
- de graven bevinden zich ten minste 30 centimeter boven het niveau van de gemiddelde hoogste grondwaterstand (art. 5, lid 4)
- de afstand tot de erfscheiding is ten minste 1 m. (art. 6)

2.3. Wet natuurbescherming

Door de lange periode waarover begraafplaatsen functioneren, hun rustige ligging en hun groene aanleg, herbergen zij vaak bijzondere natuurwaarden. Meestal gaat het om vogels, kleine zoogdieren, reptielen en

amfibieën, plantensoorten en korstmossen. Sommige soorten worden extra beschermd in de Wet natuurbescherming.

Ten alle tijden geldt de zorgplicht. Deze geldt voor alle flora en fauna. Dit houdt in dat verstoring ten eerst moet zien te voorkomen worden en anders zoveel mogelijk te beperken. Lukt beide niet dan moet het ongedaan gemaakt worden. Bij de beschermde soorten zijn ook bepaalde artikels van de wet van toepassing. Bij iedere werkzaamheden moet er gekeken worden naar de mogelijke verstoring van de aanwezige flora en fauna. Door te werken volgens de gedragscode "Soorten bescherming gemeenten 2020" kan de verstoring vaak voorkomen of beperkt worden. Bij grootschalige werkzaamheden, zoals herinrichting, is er kans op dat er een ontheffing bij de ODBN (gemachtigd door de Provincie) aangevraagd moet worden.

2.4. Activiteitenbesluit

In het activiteitenbesluit bij activiteit Crematorium, strooiveld staan de bodemvoorschriften voor het in gebruik hebben van een strooiveld. Bij het verstrooien van as op een strooiveld wordt de kwaliteit van de bodem belast. Door uitloging van as komen er zware metalen en fosfaten in de bodem.

Het gebruik van het strooiveld moet door inrichtingshouder worden vastgelegd in een logboek, zodat bepaald kan worden of het strooiveld voldoet aan de voorschriften.

Indien er minder dan 90 verstrooiingen per jaar per hectare zijn is er geen bodemonderzoek nodig. Vanaf 90 verstrooiingen per jaar per hectare, moet periodiek de bodemkwaliteit onderzocht worden, volgens onderstaand schema:

Aantal verstrooiingen per jaar per hectare	Ingebruikneming strooiveld	Eerste onderzoek	Frequentie vervolg onderzoek
Meer dan 370	Voor 1 januari 2010 Na 1 januari 20210	Binnen 5 jaar Binnen 3 maanden	Elk 5 jaar
90 tot en met 370	Voor 1 januari 2010 Na 1 januari 20210	Binnen 25 jaar Binnen 3 maanden	Elk 25 jaar

Bij het verspreiden van de as moet er gezorgd worden dat dit gelijkmatig gebeurt en er geen verwaaiing buiten het strooiveld plaatsvindt.

2.5. Bestemmingsplannen

Volgens wettelijke eisen heeft de gemeente Oss de bestemming van de begraafplaatsen vastgelegd in bestemmingsplannen. Voor de begraafplaats de Hoogen Heuvel geldt het bestemmingsplan Zuid-Oss 2010 en in Megen is het bestemmingsplan Negen-kernen 2012 van toepassing. Beide begraafplaatsen hebben over het hele terrein de bestemming "Maatschappelijk-begraafplaats". De gronden zijn bestemd als begraafplaats en daaraan ondergeschikt verkeers- en groenvoorzieningen, tuinen, erven en terreinen. Gebouwen mogen alleen binnen het bouwvlak worden gerealiseerd. Het bestemmingsplan kent geen begripsbepaling 'begraafplaats'. Daarom wordt teruggevallen op de gangbare definitie. Deze luidt: "Een begraafplaats is een besloten gebied, waar lichamen van overleden personen worden begraven, de as van gecremeerde lichamen wordt verstrooid of de urnen met as worden bijgezet." Binnen de huidige bestemming van begraafplaats Hoogen Heuvel zijn asbestemmingen, zoals een urnenmuur of -muren of

een columbarium, toegestaan. Het inrichten en gebruiken van het gebouw als columbarium past binnen het bestemmingsplan. Indien er een ander functie aan de gebouwen toegekend worden dan zal het bestemmingsplan aangepast moeten worden, zoals bijvoorbeeld een ontvangstruimte.

2.6. Gemeentelijke regelgeving

De gemeente Oss legt de regels rond het beheer van de begraafplaatsen, de uitgifte van grafrechten met bijbehorende leges en de grafmonumenten vast in verordeningen. Deze verordeningen vormen het kader voor begraven. Deze kaders worden onder andere bepaalt door het begraafbeleid en de gemeentelijke begroting. Op dit moment gelden er twee verordeningen voor begraven op het grondgebied van gemeente Oss:

- Verordening voor het beheer en gebruik van gemeentelijke begraafplaatsen Oss, vastgesteld door de Raad op 19 mei 2011.
- Verordening op de heffing en invordering van lijkbezorgingsrechten Oss 2016, vastgesteld door de Raad op 17 december 2015.

Beide verordeningen worden geactualiseerd en worden in het najaar 2023 aan het bestuur voorgelegd.

Steeds vaker komt het voor dat er geen nabestaanden (willen)voorzien in de lijkbezorging van een overledene. In deze situatie is de burgemeester van de gemeente waar de overledene zich bevindt verantwoordelijk (sociaal begraven). In de nog vast te stellen beleidsnota Lijkbezorging van gemeentewege Gemeente Oss zal beschreven worden hoe de gemeente Oss hiermee omgaat. De planning is dat deze beleidsnotitie in 2023 wordt voorgelegd aan de raad.

3 Huidige situatie

In de gemeente Oss liggen 33 begraafplaatsen. De gemeente Oss is houder van twee begraafplaatsen gelegen in de kernen Oss en Megen.

De ligging van de gemeentelijke begraafplaatsen is aangegeven op onderstaande kaarten.

Afbeelding 1: Links begraafplaats Hoogen Heuvel in Oss. Rechts begraafplaats Megen

3.1 Capaciteit

Jaarlijks vinden circa 25 begrafenissen op de gemeentelijke begraafplaatsen in de gemeente Oss plaats, dit aantal neemt sinds de laatste jaren sterk af, terwijl het aantal sterfgevallen in de gemeente Oss stijgt. Ook worden er minder grafrechten verlengd. Naast de 1.645 graven (incl. urnen) die in gebruik zijn, heeft de gemeente nog 1.519 graven (incl. urnen) vrij beschikbaar voor uitgifte in de toekomst. Doordat geregeld ook graven worden geruimd, waarvan de rechten zijn vervallen, komen er ook weer nieuwe graven vrij.

Begraafplaats Hoogen Heuvel

Momenteel zijn er op begraafplaats Hoogen Heuvel 1.300 graven, 55 urnennissen (muur) en 48 urnengraven (tuin) beschikbaar en er is een strooiveld. Met de herinrichting en ruiming van begraafplaats Hoogen Heuvel in 2007 is er voorlopig voldoende ruimte gecreëerd. Door een toenemende behoefte om een begravenis een persoonlijke invulling te geven stijgt de vraag naar graven op het vrije veld en de vraag naar natuurlijk begraven. De begraafcapaciteit op het vrije veld is hierdoor beperkt. Met het bestemmingsplan Zuid-Oss 2010 is uitbreiding van de begraafplaats mogelijk gemaakt.

Begraafplaats Megen

Begraafplaats Megen biedt nauwelijks nog ruimte voor nieuwe graven. Momenteel zijn er nog 16 dubbele graven en 25 enkele graven beschikbaar. In 17 dubbele graven is nog ruimte voor bijzetting. Op dit moment zijn er 12 urnennissen en 46 urnengraven vrij. Er is geen mogelijkheid om as te verstrooien. De noordoostelijke uitbreiding is opgenomen in het bestemmingsplan en kan worden gebruikt.

3.2. Dienstverlening

De gemeente Oss streeft er naar om de plechtigheid waardig te laten verlopen. Een goede communicatie tussen de begraafplaatsbeheerder, nabestaanden, de uitvaartverzorger en de leverancier van het gedenkteken is daarvoor een voorwaarde. De gemeente is daarom altijd vertegenwoordigd bij een plechtigheid op de gemeentelijke begraafplaatsen. Zo garandeert de gemeente een goede uitvoering van de plechtigheid en een goede aansluiting tussen de voorbereidende werkzaamheden, het dagelijks beheer en de administratieve afhandeling. De begraafplaatsbeheerder ontvangt de rouwstoet op de begraafplaats en is altijd in de buurt om te helpen bijvoorbeeld om de kist te laten dalen. Na het sluiten van het graf zorgt de beheerder er voor dat de eventuele bloemen op het graf worden gelegd en plaatst een tijdelijk naamplaatje van de overledene. Ook worden medewerkers door nabestaanden aangesproken om hun verhaal te vertellen. Door het bieden van een luisterend oor hopen we de nabestaanden een beetje troost te geven.

Begraven is mogelijk op de tijdstippen die voortvloeien uit de wet. Oss hanteert als reguliere tijden maandag t/m vrijdag van 9.00 tot 16.00 uur en zaterdag van 09.00 tot 15.00 uur.

Voor begraven, bijzetten of as verstrooien buiten deze reguliere uren is 50% extra toeslag verschuldigd. De gemeente kan een begrafenis per dagdeel plannen. Meer begrafenissen tegelijkertijd is niet mogelijk vanwege de eigen personeelscapaciteit; er moet minimaal een uur tussen de begrafenissen zitten.

Begrafenissen worden steeds persoonlijker. Zo nemen nabestaanden meer tijd aan het graf dan in het verleden. Ook richten nabestaanden de plechtigheid meer naar hun eigen behoefte in en niet langer naar de traditie van de streek. Deze ontwikkeling verloopt in de gemeente Oss zeer geleidelijk.

Sociaal begraven

Als nabestaanden niet (kunnen of willen) zorgen voor de begrafenis van een overledene dan is de burgemeester van de gemeente waar de overledene zich bevindt hiervoor verantwoordelijk. In de gemeente Oss is er de laatste jaren een toename van het aantal uitvaarten van gemeentewege (sociale begrafenissen). De gemeente gaat bij sociaal begraven uit van een sobere maar respectvolle uitvaart. De kosten worden zoveel mogelijk verhaald (zie beleidsnota Lijkbezorging van gemeentewege Gemeente Oss).

Digitale dienstverlening

Op de site van de gemeente Oss staat alle praktische informatie rondom het overlijden. Het is niet mogelijk om praktische zaken zoals een plek reserveren online te doen.

3.3. Administratie

In totaal zijn er 3.164 graven op de gemeentelijke begraafplaatsen in Oss en Megen. Daarvan zijn 1.645 graven in gebruik. De gemeente int over deze graven leges. Oss legt de administratie van de grafrechten vast in een digitaal register, Key2Begraven. Voor het beheren van een begraafplaats is een goede administratie van rechthebbenden nodig en wie op welke plaats begraven ligt. Hierbij spelen ook wettelijke eisen een rol. Het digitale register voldoet aan de wettelijke eisen. Daarnaast is het opmaken van brieven en rekeningen en het geven van voorlichting een taak van de gemeente.

3.4. Cultuurhistorisch erfgoed

De gemeentelijke begraafplaatsen zijn van toegevoegde waarde voor het karakter van de steden en dorpen. Op de begraafplaatsen zelf komen bijzondere cultuurhistorische waarden voor in de vorm van grafmonumenten, archeologische resten en inrichting.

Begraafplaats Hoogen Heuvel

Deze begraafplaats heeft een natuurlijke, parkachtige uitstraling en is ontworpen in de stijl van de 'Bossche School', het is de enige begraafplaats in Nederland in Bossche School stijl. Kenmerkend is de statige entree met bebouwing aan beide zijden van de toegangsweg. Het terrein is ingericht met verschillende groen-ingerichte kamers gescheiden door hagen of gesloten beplanting. Per kamer worden gelijkvormige grafstenen toegepast. Ook zijn er kamers waarin de keuze van grafbedekking vrij is (vrije veld). Er is een aparte kamer voor islamitische graven.

De groene rand van het terrein vormt een afscherming naar de woonbebouwing en vormt de overgang van het begraafpark naar de omgeving. Deze structuur van kamers en de groene omzoming bepalen de sfeer van de begraafplaats. Deze kwaliteiten zijn het behouden waard.

Daarom heeft deze begraafplaats cultuurhistorische waarde. Deze cultuurhistorische waarde staat beschreven in het rapport "Cultuurhistorische Analyse begraafplaats Hoogen Heuvel gemeente Oss" van november 2018 door het Monumenten Adviesbureau.

De aanwezige bebouwing is eveneens in de stijl van de Bossche School. Het bestaat uit een aula met nevenruimtes en een bedrijfsruimte met een open galerij. Door dezelfde bouwhoogte en kleurstelling van de gebouwen vormen deze een ensemble. Vanuit ruimtelijk en cultuurhistorisch oogpunt is het gewenst dat de bebouwing aan weerszijde van de hoofdas blijft bestaan.

De aula verkeert in een slechte staat en wordt mede daardoor niet of nauwelijks gebruikt.

Aan de noordzijde van de begraafplaats ligt een overblijfsel van een landweer. Deze is cultuurhistorisch en archeologisch waardevol. Momenteel is deze landweer niet goed zichtbaar.

Landweer

Een landweer is een verdedigingswerk die vooral werden aangelegd in de 14de en 15de eeuw. Een landweer bestaat uit een of meer wallen van aarde die meestal begroeid zijn met dichte vaak stekelige struikgewas. Een landweer moest het dorp beschermen tegen invallen. In de woonwijk Piekenhoef zijn ook restanten van een landweer gevonden. Er is in Piekenhoef een reconstructie van een deel van de landweer gemaakt.

Daarnaast zijn er graven en grafbedekkingen die geen monumentale waarde hebben, maar wel van belang zijn omdat het om het graf gaat van maatschappelijk-historisch bijzondere personen en/of waardevol zijn als ensemble en door de verschijningsvorm. Bijvoorbeeld de grafbedekking van wachtmeester Hoekman (Marechaussee ten tijde van De Bende van Oss en vermoord in Oss in 1893, geboren 1848.

Begraafplaats Megen

Deze begraafplaats vormt een ensemble binnen het beschermd stadsgezicht van Megen en heeft een cultuurhistorische waarde. De karakteristieke structuur en ruimtelijke kwaliteit van Megen (en van de begraafplaats) moeten worden beschermd en ontwikkeld. Bij nieuwe ontwikkelingen moet rekening worden gehouden met de aanwezige kwaliteiten. Zo moet de begraafplaats zijn besloten gevoel behouden. Zie voor een uitgebreide beschrijving het begraafplaatsenbeleid.

In de bodem van begraafplaats Megen zijn restanten van een fundering aanwezig met archeologische waarde. De begraafplaats Megen heeft drie rijksmonumenten.

3.5. Beheer

Op de gemeentelijke begraafplaatsen verzorgt de gemeente Oss het delven van graven, het plaatsen van urnen en het verstrooien van as (op begraafplaats Hoogen Heuvel) en het ruimen van graven. Daarnaast beheert en onderhoudt de gemeente de voorzieningen (zie bijlage 1) op de gemeentelijke begraafplaatsen en voert onderhoudswerkzaamheden uit op de Joodse begraafplaats in Oss en af en toe op de Joodse begraafplaats in Geffen. Het beheer van de gemeentelijk begraafplaatsen is een zelfstandige opgave binnen IBOR en heeft geen relatie met het beheer en onderhoud van de Openbare Ruimte.

Gebouwen Hoogen Heuvel

Op de begraafplaats Hoogen Heuvel staan twee gebouwen. Het grootste gebouw wordt momenteel gebruikt als kantoor en loods voor het opslaan van materieel en materiaal. Ook zijn er wc's voor bezoekers aanwezig. Het andere gebouw wordt de aula genoemd en wordt nu alleen als opslagruimte gebruikt. Het beheer en onderhoud gebeurt door de afdeling Vastgoed. In 2012 is in de aula van Hoogen Heuvel een nieuwe CV-ketel met nieuwe leidingen geplaatst. In april 2014 is de laatste NEN 2767 inspectie van de aula uitgevoerd. De buitengevel, het dak, binnendeuren en de boeiboorden hebben onderhoud nodig. Hiervoor is geld gereserveerd in de meerjarenonderhoudsplanung van afdeling Vastgoed. In verband met de ontwikkelingen rond de komst van een crematorium met de mogelijkheid iets met de aula te mogen doen, zijn de onderhoudsbudgetten in 2015 bevroren en is er daarom geen planmatig onderhoud uitgevoerd.

(Urnen)muren

In 2015 is de urnenmuur bij de gebouwen op begraafplaats Hoogen Heuvel helemaal gerenoveerd. De (urnen)muren worden schoongemaakt en voldoen hiermee aan de gewenste onderhoudskwaliteit.

Beplanting

De groenvoorzieningen zijn opgedeeld naar beheergroepen, die hetzelfde zijn als van groenbeheer voor de gemeente Oss. Het groenbeheer wordt bepaald door de Kwaliteitscatalogus voor het onderhoud van de openbare ruimte (KOR). Omdat de begraafplaatsen een parkachtige functie en een monumentaal karakter hebben worden ze op onderhoudsniveau 'goed' (conform KOR) onderhouden, dat geeft een verzorgd beeld. De bomen die er staan voldoen aan de wettelijke zorgplicht.

Verharding

Omdat de verharding grotendeels bestaat uit elementverhardingen deze lastig te onderhouden is op kwaliteitsniveau goed, is besloten om deze op niveau "basis" te onderhouden. 's Winters worden de paden sneeuwvrij gehouden, zodat de graven goed bereikbaar blijven.

Hekwerk Hoogen Heuvel

Rondom de begraafplaats is een hekwerk aanwezig. Het hekwerk voldoet niet aan de gewenste onderhoudskwaliteit. Aan de Hoogheuvelstraat staan losse bouwhekken.

Meubilair

De aanwezige banken zijn goed en zijn recent opnieuw gecoat. Het afval in de losstaande draadmanden wordt gescheiden. Dit kost veel tijd, maar dat hoort bij een duurzame begraafplaats.

Water(afvoer)voorzieningen

De voorzieningen voldoen aan de gewenste kwaliteit. Bij aanplant en in de zomerperiode wordt er water gegeven aan de beplanting, dit gebeurt handmatig. Het water voor de watertappunten wordt in de vorstperiode afgesloten, zodat de leidingen niet bevriezen. De kolken worden gereinigd.

(Urnen)graven

De grafbedekkingen worden schoongemaakt en voldoen hiermee aan de gewenste onderhoudskwaliteit.

Strooiveld

Hier is alleen grasonderhoud nodig. Wanneer er meer dan 90 asverstrooiingen per jaar zijn is er ook een milieukundig bodemonderzoek nodig volgens de Wet milieubeheer. Sinds de aanleg van het strooiveld rond 1994 zijn er maximaal 100 strooiingen gedaan.

Gebruik chemische middelen

Volgens de wet mogen er geen chemische bestrijdingsmiddelen in de openbare ruimte worden gebruikt. Daarom wordt onkruid weggehaald door schoffelen, branden, borstelen en vegen.

Daarnaast wordt bij (her)inrichting nagedacht over onkruidvrij ontwerpen. Preventieve maatregelen voor het beperken van onkruid zijn onder andere toepassen van goed sluitende beplanting of gesloten verharding (asfalt).

Rollend materieel

Om te kunnen begraven en het onderhoud uit te kunnen voeren is er materiaal aanwezig. Voor het graven is er een grafdeelfmachine aanwezig. Deze wordt ook gebruikt voor het begraven in Megan.

4. Visie

De gemeente Oss heeft ambities voor de toekomst van beide begraafplaatsen en de bijbehorende aspecten. In dit hoofdstuk staan de belangrijkste op hoofdlijnen uitgelicht.

De hoofddoelstelling van de gemeentelijke begraafplaatsen is “Het bieden van voldoende capaciteit en mogelijkheden voor begravingen en asbestemmingen (urnen plaatsen, asverstrooiing) voor iedereen, ongeacht levensovertuiging, culturele achtergrond, gender, leeftijd of inkomen”.

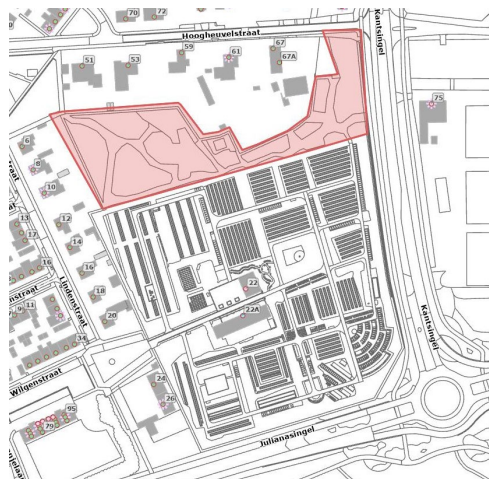
Nevendoelstellingen zijn:

- Het bieden van een goede dienstverlening en passende faciliteiten voor nabestaanden en bezoekers.
- Het bieden van een aantrekkelijke plek voor nabestaanden en overige bezoekers aan de begraafplaats.
- Het waarderen en zichtbaar maken van de cultuurhistorische, maatschappelijke en natuurwaarden op de begraafplaats.
- Het bijdragen aan de opgaven op het gebied van klimaatadaptatie en het inspelen op de gevolgen van klimaatverandering
- Het zorgen voor een kostendekkende exploitatie.

4.1. Capaciteit

Oss wil ook in de toekomst voldoende capaciteit behouden om te kunnen begraven. De beschikbare oppervlakte is bij ongewijzigd beleid voldoende voor de planperiode. Om toekomstige capaciteitsproblemen te voorkomen, worden graven geruimd waarvoor de grafrechten niet verlengd worden.

Naast dat er voldoende capaciteit gewenst is, wil de gemeente ook meer variatie aanbieden. Begraven in een natuurlijke omgeving neemt in omvang toe. De gemeente Oss wil dit ook kunnen aanbieden. Hiervoor zou het noordelijke gedeelte gebruikt kunnen worden. Ook is er steeds meer behoefte aan een meer persoonlijke invulling van het graf. Dit is ook al goed herkenbaar op de Hoogen Heuvel. Zodra er ruimte vrij komt op het vrije gedeelte is deze snel weer opgevuld.

Afbeelding 2: Noordelijke gedeelte Hoogen Heuvel.

Crematorium

In 2020 heeft de gemeenteraad het bestemmingsplan om een crematorium aan de Docfalaan te bouwen goedgekeurd. Op deze locatie kan een combinatie worden gerealiseerd tussen het bestaande mortuarium en een kleinschalig crematorium. Dat is een crematorium voor maximaal 700 crematies per jaar. Het is van belang om met de inrichting en het beheer van de gemeentelijke begraafplaatsen in te spelen op het crematorium. Verwacht wordt dat, als het crematorium er is, het crematiecijfer in Oss zal stijgen. Ook los van de vestiging van het crematorium, stijgt het crematiecijfer nog steeds. Er moet dus voor voldoende

asbestemmingen worden gezorgd. Er zal ook nog een strooiveld moeten komen op de gemeentelijke begraafplaats Hoogen Heuvel. De landweer zou hiervoor een geschikte locatie zijn. Tegen de gekozen locatie van het beoogde crematorium aan de Docfalaan is bezwaar gemaakt. Momenteel ligt dit nog ter behandeling bij de Raad van State.

4.2. Dienstverlening

Gemeente Oss handhaaft het huidige niveau van dienstverlening. Als de vraag daartoe aanleiding geeft, wil de gemeente Oss haar dienstenpakket afstemmen op een zich ontwikkelende marktvraag.

4.3. Cultuurhistorisch erfgoed

De begraafplaats Hoogen Heuvel heeft door de Bossche schoolstijl een bijzondere status. Daarom is het gewenst dat de kwaliteit van de inrichting en onderhoud behouden blijft. Kenmerkend voor de Bossche schoolstijl zijn onder ander de strakke inrichting met kamers met gelijkvormige grafstenen. Deze velden met gelijkvormige grafstenen geven ook een rustige uitstraling aan de begraafplaats. Het is dus wenselijk dit zoveel mogelijk te behouden.

Op de begraafplaatsen in Megen en op Hoogen Heuvel liggen een aantal graven van belangrijke personen zoals dr. Baptist en wachtmeester Hoekman. De gemeente wil deze graven in standhouden, ook als er geen grafrechten meer op rusten.

In het noordelijke gedeelte van de begraafplaats Hoogen heuvel ligt nog een deel van een landweer. Het is wenselijk om deze weer meer zichtbaarder te maken.

De begraafplaats in Megen valt binnen het stadsgezicht. Dit betekent dat de karakteristieke structuur en ruimtelijke kwaliteit moet worden beschermd en ontwikkeld. Een van deze kwaliteiten is de muur aan de Clarastraat.

4.4 Klimaat en biodiversiteit

Door het rustige- en groene karakter biedt de begraafplaats Hoogen Heuvel plek voor onder ander verschillende vogels en insecten. Ook is de begraafplaats met zijn bomen en struiken een koele plek in de zomer. De begraafplaats Hoogen Heuvel biedt kansen om het nog ecologischer en klimaatbestendiger te maken, zowel in inrichting als in beheer.

De begraafplaats in Megen is beperkt in ruimte. Ook hier zal gekeken worden of de biodiversiteit verhoogd kan worden en het klimaatbestendiger ingericht en beheerd kan worden.

4.5 Beheer

De gemeente hanteert een hoge kwaliteit voor het onderhoud en inrichting op de begraafplaatsen. De hoge kwaliteit doet recht aan de betekenis van een begraafplaats voor nabestaanden en de lokale gemeenschap en brengt eenheid in het beheer.

4.6 Gebouwen

De twee gebouwen op de begraafplaats Hoogen Heuvel zijn ook gebouwd in Bossche schoolstijl. Naar aanleiding van de Erfgoedvisie 2021 "Basis op Orde" worden deze gebouwen binnenkort aangemerkt als nieuwe gemeentelijke monument. Het is dus belangrijk dat deze gebouwen in goede staat zijn en blijven. Het is ook de ambitie om de gebouwen te verduurzamen.

5. Maatregelen en kosten

Dit hoofdstuk beschrijft de maatregelen die de komende jaren nodig zijn om de ambities en de wettelijke taken te kunnen waarmaken. Ook wordt er rekening gehouden met het financiële plaatje, door te kijken waar mogelijk de kosten te verminderen en de inkomsten te verhogen. Het bevat de concrete handvatten voor de uitvoering van het beleid en het beheer op korte en lange termijn.

5.1. Capaciteit

Begraafplaats Hoogen Heuvel

Graven waarvan de rechthebbenden afstand hebben gedaan worden geruimd, zodat deze opnieuw uitgegeven kunnen worden. Er is zo steeds voldoende capaciteit.

Om het huidige karakter van de begraafplaats te behouden en de optie te kunnen bieden om in een natuurlijke omgeving begraven te worden of op een vrije invulling van het graf moeten er een paar aanpassingen gedaan worden. Het noordelijke gedeelte is al redelijk natuurlijk aangelegd en met een aantal inrichtingsmaatregel biedt dit een mooie locatie voor een natuurlijke begraafing, plaatsen van urnen of strooiveld. De inrichtingsmaatregelen zoals het aanleggen van paden, verwijderen en planten van bomen en struiken, plaatsmaken voor urnen komen op eenmalige kosten met een schatting van € 120.000,-, dit komt op jaarlijkse kapitaallasten van €4.033,-.

Een aantal grafkelders voldoen niet meer aan de wettelijke afmetingen. Deze worden omgevormd tot vrije velden. Dit wordt tijdens het regulier onderhoud uitgevoerd

Met de verdere toename van crematies en de (mogelijke) komst van een crematorium in Oss is het wenselijk om nog een strooiveld te maken. De landweer in het noordelijke gedeelte is hiervoor een geschikte locatie.

Momenteel is de trend dat er meer crematies plaatsvinden dan begrafenissen. Het is mogelijk dat dit in de toekomst anders wordt. Maar er vinden ook andere ontwikkelingen plaats, zoals resomeren en cryomeren. Om rekening te kunnen houden met de mogelijkheid dat in de toekomst de begraafplaats kleiner kan zal er begonnen worden met in het westelijke gedeelte van de begraafplaats geen nieuwe graven te maken. Mocht in de toekomst blijken dat in de toekomst de begraafplaats kleiner kan dan kan bijvoorbeeld dit deel verkocht worden als tuin of ingericht worden als openbare ruimte.

Resomeren

Bij resomeren wordt het lichaam ontbonden door middel van alkalische hydrolyse. De vloeistof dat overblijft wordt gezuiverd en kan terug naar de watercyclus, bijv. een rivier. De botten worden uiteindelijk gedroogd en gemalen tot een witte poeder.

Cryomeren

Bij cryomeren wordt het lichaam bevroren en door middel van kleine trillingen valt het uiteen. Vervolgens worden alle lichaamsvreemde stoffen verwijderd. Daarna wordt het begraven of gecremeerd. Het voordeel hiervan is dat er geen schadelijke stoffen in de bodem komen.

Begraafplaats Megen

Op begraafplaats Megen worden de graven, waarvan de rechthebbenden afstand hebben gedaan, geruimd om nieuwe plaatsen te creëren. Het vervangen van de steeds slechter wordende haag aan de westzijde door een hekwerk zorgt voor meer capaciteit, 3 dubbele en 2 enkele graven. De eenmalige kosten bedragen totaal € 37.000, dit komt op jaarlijkse kapitaallasten van €1.233,-.

5.2. Dienstverlening

De dienstverlening rondom begraven en asbestemming blijft op een onveranderd niveau. Er is wel een optie bijgekomen. Nadat de eerste periode van 20 jaar is verlopen is er ook de mogelijkheid tot bijzetting in een verzamel grafkelder. De kosten van die dienstverlening zijn verwerkt in de tarieven voor de begrafenis of asbestemming.

Het onderhoud wordt door onze vaste medewerkers gedaan. Hierdoor is er overdag bijna altijd iemand aanwezig die de bezoekers, uitvaartondernemers en steenhouwer te woord kan staan.

5.3. Cultuurhistorisch erfgoed

In 2021 is de Erfgoedvisie Oss "Basis op Orde" vastgesteld. Wanneer deze verder wordt uitgevoerd komen er mogelijk maatregelen uit voor de gemeentelijke begraafplaatsen. Wat dit betekent voor het beheer is nu nog niet bekend.

De landweer in het noordelijke gedeelte zal weer zichtbaarder gemaakt worden. Dit zal gebeuren door een pad langs de landweer te verdiepen. Ook zal de landweer beplant worden met onder andere de meidoorn, zoals dit oorspronkelijk ook gebeurde. Dit bevordert ook de biodiversiteit. De meidoorns en de andere beplanting bieden meer beschutte plekken voor vogels.

Ook zal er een bord geplaatst worden waarop informatie over de landweer staat. Het zal een soortgelijk bord worden als de gereconstrueerde landweer in Piekenhoef.

De kosten voor het herstellen van de landweer worden meegenomen in de inrichting van noordelijk gedeelte.

De muur op de begraafplaats in Megen hoort bij het stadsgezicht van Megen. Momenteel is de muur in verval en moet gerestaureerd worden. De kosten hiervoor bedragen € 85.000,-, dit komt op jaarlijkse kapitaallasten van €2.125,-

Zowel op de begraafplaats in Megen als in Oss liggen graven van belangrijke personen, zoals dr. Baptist en wachtmeester Hoekman. Hier zitten geen grafrechten meer op. Deze graven worden door de gemeente in stand gehouden en onderhouden. Deze kosten zitten nu in de beheerkosten.

5.4. Klimaat en biodiversiteit

De begraafplaatsen klimaatbestendiger en biodiverser te maken kan zowel door de inrichting aan te passen als het beheer hierop aan te passen. Het groen tussen de verschillende 'kamers' zal verbreed worden. Dit zal geleidelijk gebeuren door in de achterste rijen niet meer te begraven. Zodra alle grafrechten zijn verlopen in deze twee achterste rijen zal dit ingeplant worden.

Midden op de begraafplaats is nu een groot gedeelte gras waar geen graven liggen. (Dit gedeelte dient vrij gehouden te worden in geval van calamiteiten). Een gedeelte hiervan wordt nu vaak gebruikt om gezamenlijk afscheid te nemen. Het andere gedeelte kan ingezaaid worden met een bloemmengsel.

De buitenrand van het strooiveld kan ook minder gemaaid worden, waardoor er een kruidenrijk grasland ontstaat.

Met de herinrichting van het noordelijker gedeelte wordt er ook met de soortkeuze van de beplanting rekening gehouden met klimaat en biodiversiteit.

Er zullen geen extra kosten zijn voor het klimaatbestendiger en biodiverser maken van de begraafplaats. Door het op sommige stukken minder vaak te maaien zullen er meer kruiden komen te staan. Bij inboet (beheerkosten) wordt er meer gekeken naar soorten die klimaatbestendiger zijn en/of een grote betekenis hebben voor (bepaalde) diersoorten. Op kleine schaal kan er ook ingezaaid worden met een bloemmengsel, dit wordt meegenomen in het regulier beheerbudget.

5.5. Beheer

Het beheer en onderhoud gebeurt zo duurzaam mogelijk. Waarbij rekening gehouden wordt met de hoge kwaliteit en het in stand houden van de Bossche Schoolstijl van de Hoogen Heuvel en het huidige karakter van de begraafplaatsen.

Voor de begraafplaats Hoogen Heuvel is structureel voor beheer, onderhoud en begraven op basis van de huidige situatie is gemiddeld € 256.000 per jaar nodig. Hier zitten alle kosten in, op het onderhoud van gebouwen na. Kosten die hieronder vallen zijn bijvoorbeeld uren medewerkers (2 fte), rollend materieel, energie.

Voor de begraafplaats Megen is op basis van de huidige situatie jaarlijks € 18.000 nodig voor beheer, onderhoud en begraven.

5.6. Gebouwen

Het hoofdgebouw en de werkplaats zijn nog in orde. De aula is in verval. Het is noodzakelijk dat er een keuze wordt gemaakt over de bestemming van de aula. Om te bepalen wat er met de aula moet gebeuren, inclusief de kosten, zal er een apart onderzoek moeten plaatsvinden. Tijdens dit onderzoek zal ook het verduurzamen van beide gebouwen meegenomen moeten worden. Ook de verharding voor de aula moet worden beoordeeld wat hier mee moet gebeuren.. De grindtegels zijn aan vervanging toe. Afhankelijk van de bestemming van de aula kan deze buitenruimte hierop aangepast worden.

Momenteel zijn de kosten voor het reguliere onderhoud € 23.000,-. Dit bedrag is opgenomen in de beheerskosten.

6. Financiering

In onderstaande paragrafen wordt inzicht gegeven hoe de tarieven berekend worden aan de hand van een tarieventool. De begroting wordt in een overzicht weergegeven. In dit hoofdstuk staan ook voorstellen voor eventueel mogelijke besparingen en mogelijkheden om de inkomsten te verhogen.

6.1. Tarieventool

De begroting voor de exploitatie van de begraafplaatsen bestaat uit incidentele lasten en uit structurele lasten en baten. De gemeente heeft hiervoor een tarieventool ontwikkeld, die de mogelijkheid biedt om de tarieven voor de lijkbezorgingsrechten te berekenen voor een kostendekkende begraafplaatsexploitatie.

Op basis van de huidige situatie en de uitgaven van de afgelopen jaren zijn de benodigde bedragen voor de komende jaren bepaald. Er is alleen gerekend met directe kosten, de indirecte kosten (overhead) zijn buiten beschouwing gelaten. De te verwachten inkomsten zijn gebaseerd op nieuwe tarieven en een prognose van de aantallen diensten en producten die de komende jaren worden afgenomen. Dit betekent een kostendekking van 46% voor begraafplaatsen Hoogen Heuvel en Megen.

Sociaal begraven en onderhoud op de Joodse begraafplaats zijn niet meegerekend in de tool.

De nieuwe tarieven staan in bijlage 1. Op basis van ervaringen van de begraafplaatsbeheerders (bijvoorbeeld hoe lang duurt het delven van een graf), ervaringen van afgelopen jaren en vergelijkingen met andere gemeentes zijn de nieuwe tarieven bepaald.

De tarieven worden uiteindelijk opgenomen in de "Verordening op de heffing en invordering van lijkbezorgingsrechten Oss 2024". De tarieven worden niet ieder jaar geïndexeerd. Bij het volgende beheerplan zullen er weer nieuwe tarieven worden vastgesteld, mits er tussentijd geen grote financiële afwijkingen zijn geconstateerd.

Uit een vergelijking van de tarieven, voor begraven en as-bestemmingen op de gemeentelijke begraafplaatsen, zijn de tarieven in Oss redelijk gelijk met omliggende gemeentes. Zie bijlage 2 een overzicht van tarieven omliggende gemeente, bron: www.begraafplaats.nl. Verwacht wordt dat een verdere stijging van tarieven leidt tot verdere terugloop van begraven op gemeentelijke begraafplaatsen en dus minder inkomsten.

6.2. Begroting

In het overzicht hieronder staat de begroting van de drie begrotingsposten voor begraven.

Kostendeckingspercentage 46%				
	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Omschrijving	2024	2025	2026	2027
Begraafplaats Hoogen Heuvel				
Lasten	284.018	288.179	290.916	290.834
Baten	-174.000	-174.000	-174.000	-174.000
Saldo	110.018	114.179	116.916	116.834
Begraafplaats megen				
Lasten	18.400	17.900	17.900	17.900
Baten	-9.000	-9.000	-9.000	-9.000
Saldo	9.400	8.900	8.900	8.900
Begraafplaatsen sociaal				
Lasten	20.000	20.000	20.000	20.000
Baten	0	0	0	0
Saldo	20.000	20.000	20.000	20.000
Totaal begraafplaatsen benodigd	139.418	143.079	145.816	145.734

	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2024	2025	2026	2027
Begraafplaats Hoogen Heuvel				
Benodigd	110.018	114.179	116.916	116.834
Beschikbaar	60.018	57.174	56.909	56.909
3-0	50.000	57.005	60.007	59.925
Begraafplaats megen				
Benodigd	9.400	8.900	8.900	8.900
Beschikbaar	4.400	3.900	3.900	3.900
3-0	5.000	5.000	5.000	5.000
Begraafplaatsen sociaal				
Benodigd	20.000	20.000	20.000	20.000
Beschikbaar	20.000	20.000	20.000	20.000
3-0	0	0	0	0
Totaal benodigd	139.418	143.079	145.816	145.734
Totaal beschikbaar	84.418	81.074	80.809	80.809
Totaal tekort	55.000	62.005	65.007	64.925

Het tekort zit voor een groot deel aan de inkomstenkant. Al jaren daalt het aantal begrafenissen en hiermee de inkomsten. Ook salarisverhogingen dragen bij aan het tekort.

Een klein deel van het tekort komt door het uitvoeren van eenmalige maatregelen. Zie hieronder de maatregelen en de jaarlijkse kapitaallasten die het met zich meebrengt.

	2025 Kapitaal- lasten	2026 Kapitaal- lasten	2027 Kapitaal- lasten
Muur Megen		€ 2.125	€ 2.125
Herinrichting Hoogen Heuvel	€ 4.033	€ 4.033	€ 4.033
Vervangen haag Megen	€ 1.233	€ 1.233	€ 1.233
Totaal	€ 5.266	€ 7.391	€ 7.391

6.3. Besparing

De afgelopen jaren zijn er al een aantal besparingen doorgevoerd. In 2016 stond voor de begraafplaats 3,2fte. Nu staat er 2 fte voor. In Megen zit tegenwoordig een tijdslot op de poort, zodat deze niet iedere dag door derden open en dicht gemaakt hoeft te worden.

Er zijn nog een aantal mogelijkheden om de kosten omlaag te brengen. Dit heeft wel consequentie. Hieronder staan de mogelijkheden met de consequenties.

Werkzaamheden uitbesteden

Het is mogelijk om een aantal werkzaamheden uit te besteden. Dit zou een jaarlijkse besparing van € 20.000 opleveren. Indien er werk uitbesteed wordt dan zal er werk gezocht moeten worden voor de uren die overblijven van de medewerkers die nu continue op de begraafplaats aanwezig zijn. Kosten worden verschoven. Daarnaast verdwijnt er dan een groot deel van de dienstverlening. De medewerkers van de begraafplaats zijn nu vaak het luisterend oor voor de nabestaanden, kunnen adequaat optreden als er iets is en zijn altijd bereikbaar voor het maken van afspraken voor nabestaanden, uitvaartondernemers en steenhouders.

Geen restauratie muur

Door de muur bij de begraafplaats Megen niet te restaureren geeft een jaarlijkse besparing van € 2.125. Echter als de muur niet gerestaureerd wordt zal deze steeds verder in verval raken, tot deze omvalt. Deze muur ligt in het beschermd stadsgezicht van Megen. Het is het beleid van de gemeente Oss om dit stadsgezicht te beschermen.

Geen herinrichting bosgedeelte

Het niet herinrichten van het bosgedeelte levert een jaarlijkse besparing van € 4.033 op. In het beleidsplan is in de visie genoemd om meer aan te sluiten op de huidige behoefte bij begraven. Om ook een graf in een natuurlijke omgeving en om meer mogelijkheden te bieden voor een eigen invulling moet het bosgedeelte deels worden heringericht.

Met de herinrichting kan ook het laatste oorspronkelijke landweer van Oss weer beter zichtbaar gemaakt worden.

Areaal verkleinen

Op moment is het areaal verkleinen alleen mogelijk door het noordelijke gedeelte te verkopen. Dit brengt een kosten besparing op van € 10.000 jaarlijks. Tevens zijn er eenmalige inkomsten van de verkoop. Indien de bouw van het crematorium doorgaat is er met uitvaartonderneming van Lith afgesproken dat er voldoende ruimte is voor het verstrooien van as en het plaatsen van urnen. Daarvoor zal ruimte nodig zijn in het noordelijke deel van begraafplaats Hoogen Heuvel. Ook willen we vanuit het beleidsplan de mogelijkheid hebben om in een natuurlijke omgeving te worden begraven. Daarnaast ligt er in het noordelijke gedeelte van begraafplaats Hoogen Heuvel nog de laatste oorspronkelijke landweer van Oss.

Op termijn zou er een areaal verkleining kunnen komen in het westelijke gedeelte van de begraafplaats, aan de kant van de tuinen. Op dit moment liggen er nog graven. Er is nu afgesproken dat er geen nieuwe graven meer komen te liggen. Nadat alle grafrechten op deze velden zijn verlopen kan er bekeken worden of er graven in andere vormen gelegd kunnen worden, dat het als park wordt ingericht of dat het eventueel verkocht kan worden.

In juli 2021 is tijdens de Intaketafel de mogelijkheid om een deel van de begraafplaats af te stoten om er huizen te bouwen besproken. De conclusie was dat deze optie niet kansrijk is. Er is veel weerstand te verwachten vanuit de buurt. Daarnaast worden de kosten voor het realiseren (riool, weg, planschade etc.) erg hoog ten opzichte van de vier kavels die er dan gerealiseerd zouden kunnen worden. Ook ruimtelijk is het niet wenselijk, de woningen komen achteraf te liggen en ook de ontsluiting is onhandig.

Gebouwen niet bij begraafplaats

Het onderhoud van gebouwen kost jaarlijks € 23.000,-. Op dit moment drukken deze kosten op de begraafplaats. Er kan voor gekozen worden om deze bij de afdeling vastgoed onder te brengen. Hierdoor bestaat de mogelijkheid om deze kosten uit de algemene middelen te betalen.

Rollend materieel

De gemeente wil het wagenpark en rollend materieel verduurzamen. Daarbij wordt ook gekeken naar efficiency. Op korte termijn zijn een aantal vervangingen voorzien, maar het materieel is nog in goede staat. Daarom zijn de vervangingsinvesteringen doorgeschoven. In een volgend beheerplan Begraven of beheerplan Rollend Materieel wordt gekeken naar nut en noodzaak van de vervangingsinvesteringen. Gezien de afname van het aantal begravingen wordt er dan ook gekeken naar alternatieven zoals huur of uitbesteden van werkzaamheden.

6.4. Inkomsten verhogen

Er zijn ook mogelijkheden om de inkomsten van de begraafplaats te verhogen. Het is echter op dit moment niet mogelijk hier bedragen aan te hangen. Het is nog onduidelijk of het crematorium komt. Ook is het lastig in te schatten hoeveel er gebruikt gaat worden van de wijzigingen/aanpassingen.

Meer mogelijkheden begraven

Door ook mogelijkheden te bieden als het begraven in een natuurlijke omgeving of waar er meer ruimte is voor een vrije invulling bestaat de kans dat er meer begraven wordt op de Hoogen Heuvel.

Komst crematorium

Mocht de bouw van het crematorium doorgaan, dan is de verwachting dat er ook meer asverstrooiingen komen en er meer urnen geplaatst gaan worden op de Hoogen Heuvel. Er komt dan meer bekendheid naar deze mogelijkheid.

In gebruik name aula

Door de aula weer een functie te geven zou bijvoorbeeld deze voor een bepaald bedrag verhuurd kunnen worden. Dit zal nog verder uitgezocht moeten worden als besloten wordt om de aula op te knappen.

Verduurzamen gebouwen

Door de gebouwen op de Hoogen Heuvel te verduurzamen gaan de jaarlijkse energiekosten omlaag.

7. Conclusies en aanbevelingen

In onderstaande paragrafen wordt inzicht gegeven in de conclusies en aanbevelingen voor de begraafplaatsen.

7.1. Capaciteit

- Begraafplaats Hoogen Heuvel: Voor het kunnen bieden van keuzemogelijkheden is herinrichting van het noordelijk gedeelte wenselijk. Voor het andere deel van de begraafplaats is het wenselijk rekening houden met de behoud van de Boscheshoof school stijl
- Begraafplaats Megen: Om de komende jaren te kunnen blijven voldoen aan de vraag naar graven is het noodzakelijk om direct maatregelen te nemen, namelijk het vervangen van de haag voor een hekwerk.

7.2. Cultuurhistorisch erfgoed

Door de begraafplaatsen te inventariseren op bijzondere graven of monumenten, kunnen waardevolle elementen behouden blijven of beschermd worden. In dat kader moet vanuit monumenten een voorstel aan het college van burgemeester en wethouder worden voorgelegd.

7.3. Beheer

- Kleinschalige ingrepen in de inrichting, zoals het vervangen van kinderkopjes voor tegels, zorgen voor een lagere onderhoudsbelasting.
- De aula op begraafplaats Hoogen Heuvel wordt niet meer gebruikt en verkeert in een matige staat van onderhoud. Over de toekomstige functie van de aula moet een keuze gemaakt worden. Hiervoor zal eerst het advies over de status van Hoogen Heuvel afgewacht moeten worden. Op basis hiervan kan een bepaald worden of de aula gesloopt, opgeknapt of omgebouwd tot columbarium kan worden.

7.4. Financiën

Structurele lasten en baten

De traditionele gemeentelijke begraafplaatsen in het hele land verkeren in ernstig financieel weer, zo ook die van Oss. Het aantal begrafenissen neemt al jaren ten koste van crematies af. Gevolg is een verdergaande daling van inkomsten en een niet sluitende exploitatie. Privatisering van de eigen begraafplaatsen maakt geen kans, omdat er geen belangstellenden zijn voor verliesgevend activiteiten.

Aan de mogelijkheden om de tarieven te verhogen zitten grenzen. Deels om de prijsverhouding met het cremeren niet te verstoren, deels vanwege de tarieven van de omliggende gemeenten. Als de gemeente Oss het begraven op de eigen gemeentelijke begraafplaatsen uit de markt prijst, wordt de verhouding tussen inkomsten en uitgaven mogelijk nog schever. Het dienstenpakket is aangepast en de nieuwe tarieven sluiten beter aan bij de omliggende gemeenten, zijn beter verdeeld en zijn doorgerekend op basis van prognoses.

De voorgestelde besparingen zijn niet wenselijk. Voor een aantal besparingen is het alleen een verschuiving van kosten, waarbij het vaak ook ten koste gaan van de dienstverlening. Door het niet uitvoeren van de voorgestelde eenmalige maatregelen is er ook geen kans op inkomstenverhoging.

Mocht het crematorium komen dan is de verwachting dat er meer gebruikt gaat worden van de begraafplaats Hoogen Heuvel. Samen met meerdere opties in begraven (natuurlijkere omgeving, meer vrije velden) zullen de gemeentelijke begraafplaatsen weer mogelijk kostendekkend worden. Tot die tijd zal er extra budget als een 3O-ontwikkeling uit de algemene middelen moeten worden gehaald.

7.5. Aanbevelingen

- In te stemmen met de continuering van het dagelijks onderhoud op het huidige kwaliteitsniveau(goed), wel rekening houdend met klimaat en biodiversiteit;
- In te stemmen met de uitvoering van de volgende eenmalige maatregelen:
 - Herinrichten bosgedeelte Hoogen Heuvel;
 - Vervangen van de haag op begraafplaats Megen door een hek;
 - Renoveren van de muur op de begraafplaats in Megen;
- In te stemmen met de 3-0 aanvraag;
- In te stemmen met de nieuwe tarieven;
- In te stemmen met het uitzoeken naar mogelijkheden aula;
- In te stemmen met het uitzoeken verduurzamen gebouwen;
- Aldus in te stemmen met Beheerplan gemeentelijke begraafplaatsen 2024-2027.

Bijlage 1: Inventarisatie begraafplaatsen Hoogen Heuvel en Megen

Onderstaand de te onderhouden beheergroepen met de areaalgegevens van 19 april 2023.

Beheergroepen Hoogen Heuvel	hvh	eh
Bodembedekker	337,00	m2
Bosplantsoen	5.397,00	m2
Haag bladhoudend	336,85	m2
Haag bladverliezend	105,31	m2
Heesters	9.094,01	m2
Ruw gras	3.650,97	m2
Intensief gras begraafplaats	9.485,98	m2
Intensief gras bij graven	2.965,73	m2
Normale boom	433	st
Asfalt	3.229,81	m2
Elementverharding	1.017,63	m2
Halfverharding	76,66	m2
Basaltkeien	70,96	m2
Watertappunt	5	st
Afvalbakken/draadmanden	25	st
Zitbank	7	st
Muur	18,00	m2
Monumenten	15	st
Hekwerk	882,11	m1

Beheergroepen Megen	hvh	eh
Haag bladverliezend	121,71	m2
Heesters	66,28	m2
Intensief gras begraafplaats	689,33	m2
Intensief gras bij graven	323,58	m2
Normale boom	7	st
Elementverharding	262,38	m2
Watertappunt	1	st
Zitbank	4	st
Muur	26,32	m2
Monumenten	3	st
Kunst objecten	4	st
Schutting	5,87	m

Bijlage 2: vergelijking tarieven omliggende gemeenten

Tarieven						
	Veghel	Oss		Uden	Den Bosch	Parochie Willibrordus
	zuidergaard	Oud	Nieuw			
Algemeen graf (geen gedenksteen)						
openen en sluiten graf	€ 1.080,00			€ 922,00		
onderhoud gedenkpark (10 jaar)	€ 440,00			€ 485,00		
particulier graf						
openen en sluiten graf	€ 1.080,00	€ 581,01	€ 800,00	€ 922,00	€ 533,00	€ 515,00
eenmalige kosten overig		€ 92,00	€ 92,00	€ 147,00	64	€ 220,00
grafrecht	€ 657,00	€ 744,69	€ 800,00	€ 1.017,00	€ 1.801,00	€ 1.355,00
onderhoud gedenkpark (20 jaar)	€ 840,00	€ 1.142,22	€ 1.000,00	€ 811,00		
	€ 2.577,00	€ 2.559,92	€ 2.692,00	€ 2.897,00	€ 2.398,00	€ 2.090,00
urnengraf						
as bijzetting	€ 725,00	€ 63,70	€ 200,00	€ 419,00	€ 178,00	
eenmalige kosten overig		€ 92,00	€ 92,00	€ 147,00	64	€ 220,00
huurkosten	€ 657,00	€ 633,41	€ 440,00	€ 596,00	€ 902,00	€ 1.355,00
onderhoud gedenkpark (20 jaar)	€ 840,00	€ 871,29	€ 800,00	€ 693,00		
	€ 2.222,00	€ 1.660,40	€ 1.532,00	€ 1.855,00	€ 1.144,00	€ 1.575,00
urnenmuur/columbarium						
as bijzetting	€ 124,00	€ 61,28	€ 160,00	€ 419,00		
eenmalige kosten overig				€ 147,00		€ 220,00
huurkosten	€ 657,00	€ 1.282,52	€ 400,00	€ 596,00		€ 1.355,00
onderhoud gedenkpark (20 jaar)	€ 840,00	€ 572,94	€ 550,00	€ 510,00		
	€ 1.621,00	€ 1.916,74	€ 950,00	€ 1.672,00		€ 1.575,00
strooiweide						
Verstrooien as	€ 89,00	€ 241,90	€ 160,00	€ 175,00	€ 148,00	€ 200,00
naamplaatje voor 20 jaar		€ 431,39	€ 80,00			

Bijlage 3: Nieuwe tarieven

		TARIEF
1.	VERLENEN EN VERLENGEN VAN RECHTEN	
1.1	Verlenen van uitsluitend recht voor 20 jaar	
1.1.1	Graf 20 jaar, enkel-/dubbeldiep	€ 800
1.1.2	Graf 20 jaar, kindergraf	€ 480
1.1.3	Graf 20 jaar, bijzonder (vrij, islam. graf)	€ 1.200
1.1.4	Graf 20 jaar, bijzonder (grafkelder)	€ 1.600
1.1.5	Urnengraf 20 jaar	€ 440
1.1.6	Urnengraf 20 jaar, bijzonder	€ 440
1.1.7	Urnennis 20 jaar	€ 400
1.2	Verlengen van uitsluitend recht voor 10 jaar	
1.2.1	Verlengen graf 10 jaar, enkel-/dubbeldiep	€ 440
1.2.2	Verlengen graf 10 jaar, kindergraf	€ 265
1.2.3	Verlengen graf 10 jaar, bijzonder (vrij, islam. graf)	€ 665
1.2.4	Verlengen graf 10 jaar, bijzonder (grafkelder)	€ 880
1.2.5	Verlengen urnengraf 10 jaar	€ 240
1.2.6	Verlengen urnengraf 10 jaar, bijzonder	€ 240
1.2.7	Verlengen urnennis 10 jaar	€ 225
1.3	Verlengen van uitsluitend recht voor 5 jaar	
1.3.1	Verlengen graf 5 jaar, enkel-/dubbeldiep	€ 240
1.3.2	Verlengen graf 5 jaar, kindergraf	€ 145
1.3.3	Verlengen graf 5 jaar, bijzonder (vrij, islam. graf)	€ 360
1.3.4	Verlengen graf 5 jaar, bijzonder (grafkelder)	€ 480
1.3.5	Verlengen urnengraf 5 jaar	€ 135
1.3.6	Verlengen urnengraf 5 jaar, bijzonder	€ 135
1.3.7	Verlengen urnennis 5 jaar	€ 120
2.	LIJK- EN ASBEZORGING	
2.1	Begraven/bijzetten van een lijk	
2.1.1	Persoon, 12 jaar en ouder	€ 800
2.1.2	Kind, jonger dan 12 jaar	€ 480
2.2	Bijzetten asbussen/urnen of asverstrooien	
2.2.1	Bijzetten asbus/urn in een (urnen)graf	€ 200
2.2.2	Bijzetten asbus/urn in een urnennis	€ 160
2.2.3	Asverstrooien per asbus	€ 160
2.2.4	Asverstrooien per asbus (incl. naamplaatje voor 20 jaar)	€ 240
2.3	Begraven/bijzetten van een lijk buiten werktijden	
2.3.1	Persoon, 12 jaar en ouder	€ 1.200
2.3.2	Kind, jonger dan 12 jaar	€ 720
2.4	Bijzetten asbus/urn of asverstrooien buiten werktijden	
2.4.1	Bijzetten asbus/urn in een (urnen)graf	€ 300

2.4.2	Bijzetten asbus/urn in een urnennis	€ 240
2.4.3	Asverstrooien per asbus	€ 240
2.4.4	Asverstrooien per asbus (incl. naamplaatje voor 20 jaar)	€ 360
3.	ONDERHOUD	
3.1	Onderhouden grafruimte voor 20 jaar	
3.1.1	Graf 20 jaar, enkel-/dubbeldiep	€ 1.000
3.1.2	Graf 20 jaar, kindergraf	€ 600
3.1.3	Graf 20 jaar, bijzonder (vrij, islam. graf)	€ 1.500
3.1.4	Graf 20 jaar, bijzonder (grafkelder)	€ 1.750
3.1.5	Urnengraf 20 jaar	€ 800
3.1.6	Urnengraf 20 jaar, bijzonder	€ 1.000
3.1.7	Urnennis 20 jaar	€ 550
3.2	Onderhouden grafruimte voor 10 jaar verlengen	
3.2.1	Graf 10 jaar, enkel-/dubbeldiep	€ 550
3.2.2	Graf 10 jaar, kindergraf	€ 330
3.2.3	Graf 10 jaar, bijzonder (vrij, islam. graf)	€ 830
3.2.4	Graf 10 jaar, bijzonder (grafkelder)	€ 960
3.2.5	Urnengraf 10 jaar	€ 440
3.2.6	Urnengraf 10 jaar, bijzonder	€ 550
3.2.7	Urnennis 10 jaar	€ 300
3.3	Onderhouden grafruimte voor 5 jaar verlengen	
3.3.1	Graf 5 jaar, enkel-/dubbeldiep	€ 300
3.3.2	Graf 5 jaar, kindergraf	€ 180
3.3.3	Graf 5 jaar, bijzonder (vrij, islam. graf)	€ 450
3.3.4	Graf 5 jaar, bijzonder (grafkelder)	€ 530
3.3.5	Urnengraf 5 jaar	€ 240
3.3.6	Urnengraf 5 jaar, bijzonder	€ 300
3.3.7	Urnennis 5 jaar	€ 170
4.	OPGRAVEN, HERBEGRAVEN OF RUIZEN	
4.1	Opgraven, herbegraven of ruimen	
4.1.1	Opgraven lijk	€ 800
4.1.2	Herbegraven in graf	€ 480
4.1.3	Opgraven/verwijderen asbus	€ 160
4.1.4	Herplaatsen asbus	€ 80
4.1.5	Bijzetten resten in verzamelgrafkelder voor 50 jaar (incl. naamplaatje)	€ 800
4.1.5	Vergunning opgraven andere begraafplaats dan H.H./Megen	€ 80